

Nr 13.

Första kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtande i anledning av väckt motion angående kompetensbestämmelser för dem, som handhava enskilda vårdhem för sinnessjuka.

I en inom första kammaren väckt, till dess allmänna beredningsutskott hänvisad motion, nr 201, ha herrar *Weiland* och *Holmbäck* hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag angående kompetensbestämmelser för dem som handhava enskilda vårdhem för sinnessjuka.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har tagit del av yttrande från medicinalstyrelsen över en inom andra kammaren väckt likalydande motion.

Styrelsen avstyrker motionen och anför bl. a.:

I motionen har begreppet »familjevård» använts i en mening, som icke överensstämmer med detta ords betydelse i gällande stadga den 19 september 1929 (S. F. 328) angående sinnessjukvården i riket.

Om enskilda vårdhem för sinnessjuka innehåller 4 kap. i samma stadga särskilda bestämmelser. Vill annan än staten, kommun, landsting eller sammanslutning, vari kommun eller landsting deltagar, driva vårdhem för sinnessjuka (enskilt vårdhem) må det ej ske med mindre medicinalstyrelsens tillstånd därtill erhållits. Med dylikt vårdhem förstås helt eller delvis för sådana sjuka inrättat, för samtidig vård av mer än fem sjuka avsett sjukhus, å vilket den särskilda befogenhet, som avses i 4 § 1 mom. 2 st. sinnessjuklagen (s. k. retentionsrätt) icke må utövas. Den sjuke vårdas här under inseende av legitimerad läkare, som må utses av den sjuke själv eller, om annan enligt lag har att sörja för den sjukas person, av denne. Hemmet står under tillsyn av en av medicinalstyrelsen förordnad inspektör, som årligen har att till styrelsen avgiva rapport över sina iakttagelser. Det är riktigt, att några behörighetsvillkor icke finnas fastställda för föreståndarna för de enskilda vårdhemmen. Emellertid har för det fall, att vederbörande icke själv har erforderlig utbildning i sinnessjukvård, av medicinalstyrelsen tillämpats den praxis, att såsom villkor för tillstånd att driva vårdhem eller medgivande att övertaga befintligt sådant föreskrivits, att vid hemmet skall vara anställd sjukvårdspersonal med sådan utbildning. Kontrollen av och vården å de enskilda vårdhemmen för sinnessjuka torde därför få anses i stort sett vara tillfredsställande ordnad.

Vad angår sådan vård av sinnessjuka i enskilda hem, som avses i sinnessjukvårdsstadgans 5 kap. (och icke avser s. k. kontrollerad familjevård),

finnas inga kontrollföreskrifter liknande dem som gälla för den till de statliga sinnessjukhusen anslutna familjevården föreskrivna. Den som i sitt hem mot betalning eller eljest i förvärvssyfte emottager 1—5 sinnessjuka för vård skall emellertid anmäla emottagna sjuka till pastorsämbetet i den församling, där den sjuke är kyrkobokförd, samt till hjälpverksamhetsläkaren vid det sinnessjukhus, inom vars upptagningsområde vården anordnats. Hjälpverksamhetsläkaren har jämlikt 93 § sinnessjukvårdsstadgan att bland annat meddela sinnessjuka inom upptagningsområdet ävensom dem närstående de råd och anvisningar, som i varje särskilt fall må erfordras rörande den sjuke. Han biträdes i sitt arbete av en eller två föreståndarinnor.

Styrelsen inser väl, att det skulle vara en fördel om viss utbildning i sinnessjukvård kunde bibringas envar, som har att vårda sinnessjuka, men för att en sådan utbildning verkligen skulle giva några garantier mot eventuella missförhållanden måste den givas en sådan omfattning, att varken den enskilde vårdaren eller vederbörande huvudman torde vilja påtaga sig de därmed förenade kostnaderna. Enligt styrelsens förmenande skulle en utökning av antalet i den statliga hjälpverksamheten anställda sjuksköterskor vara mera ägnad att effektivisera tillsynen av i enskild vård jämlikt 5 kap. sinnessjukvårdsstadgan omhändertagna sinnessjuka.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att det kunde vara önskvärt att vissa kompetensbestämmelser funnes för dem, som handhåva enskilda vårdhem för sinnessjuka; om vård av sinnessjuka i enskilda hem är här icke fråga. Emellertid få enskilda vårdhem icke upprättas utan medicinalstyrelsens tillstånd, och enligt praxis föreskrives såsom villkor för tillstånd att, för den händelse hemmets föreståndare icke själv har erforderlig utbildning i sinnessjukvård, sjukvårdspersonal med sådan utbildning i stället skall vara anställd. Vidare stå dessa vårdhem under tillsyn av en av medicinalstyrelsen förordnad inspektör, som årligen har att till styrelsen avgiva rapport över sina iakttagelser rörande skötseln av vårdhemmen.

Då såväl kontrollen av som vården vid de enskilda vårdhemmen för sinnessjuka sålunda torde få anses i stort sett tillfredsställande får utskottet hemställa,

att motion nr 201 ej måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 mars 1950.

På utskottets vägnar:

BERNHARD NÄSGÅRD.

Närvarande: herrar Näsgård*, Sandberg, Birger Andersson, Lundqvist, Oswald, Johannesson, Einar Eriksson*, Hugo Sundberg, Lars Andersson*, Göransson, Hesselbom och Hjalmar Nilsson.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.